

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 9.7.2009
KOM(2009) 341 endelig

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Kommissionens årsrapport om stabilitetsinstrumentet i 2008

{SEC(2009)932}

INDLEDNING

Denne rapport forelægges Europa-Parlamentet og Rådet i medfør af artikel 23 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1717/2006 af 15. november 2006 om oprettelse af et stabilitetsinstrument (stabilitetsforordningen). Det hedder heri:

"Kommissionen undersøger, hvilke fremskridt der er gjort med gennemførelsen af de i henhold til denne forordning truffne foranstaltninger, og forelægger Europa-Parlamentet og Rådet en årsrapport om gennemførelsen af bistanden. Rapporten fremsendes også til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget. Rapporten skal indeholde oplysninger for det foregående år om de finansierede foranstaltninger, overvågnings- og evalueringresultaterne og gennemførelsen af budgetforpligtelser og betalinger efter land, region og samarbejdssektor".

Et andet formål med rapporten er at supplere de oplysninger, der allerede er givet i medfør af stabilitetsforordningens artikel 6, stk. 6. Kommissionen har siden 2007 fulgt den faste praksis at underrette Rådet og Europa-Parlamentet, når der som led i EU's kriserespons iværksættes exceptionelle bistandsforanstaltninger, hvortil der ydes støtte under stabilitetsinstrumentet. For at holde arbejdet i forbindelse med redigeringen af rapporter om de enkelte programmer inden for et rimeligt omfang gives der i årsrapporterne også en global ajourføring af oplysningerne om gennemførelsen af samtlige igangværende tidligere beskrevne foranstaltninger, inklusive de aspekter, hvorom der ikke har kunnet gives oplysninger forud for gennemførelsen. Disse ajourføringer kan konsulteres i bilagene til rapporten.

1. BAGGRUNDEN FOR STABILITETSINSTRUMENTET

1.1. Kriserespons

Det Europæiske Fællesskabs eksterne instrumenter har i en række år dannet grundlaget for Kommissionens bidrag til EU's samlede kriserespons, både når der er tale om naturkatastrofer og politiske kriser i tredjelande; i sidstnævnte tilfælde har ordningen ofte været i brug side om side med EU-fællesaktioner under den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP). Ordninger som responsordningen (Rapid Reaction Mechanism) og den afrikanske fredsfacilitet kan bidrage både til at bygge broer til arbejdet på at sikre effektiv iværksættelse af Fællesskabets geografiske og tematiske instrumenter, til at skabe positive samspilsvirkninger med de relevante lande/regionsstrategiers målsætninger og til at realisere disse mål.

Med lanceringen af stabilitetsinstrumentet i 2007 har Kommissionen fået en væsentlig bedre kriseresponskapacitet, da kriseresponskomponenten udgør den største del af dette nye instrument (nedsat til 1,3 mia. EUR over 7 år ved budgetafstemningen af 21. november 2008)¹.

¹ I henhold til artikel 24 i forordningen om stabiliseringsinstrumentet andrager det samlede finansielle rammebeløb for stabiliseringsinstrumentet i tidsrummet 2007-2013 2,062 mia. EUR. Det er fastsat i forordningen, at der ikke må afsættes mere end 7 %, 15 % og 5 % af dette beløb til foranstaltninger

I sammenligning med den foregående responsordning (Rapid Reaction Mechanism) repræsenterer stabilitetsinstrumentets kriseresponskomponent en kraftig forhøjelse af finansbevillingerne (93 mio. EUR i 2007 og 129 mio. EUR i 2008, med et gennemsnit på 185 mio. EUR om året til kriserespons i tidsrummet 2007-2013) og en væsentlig forlængelse af programmerne (18 måneder, med mulighed for forlængelse under visse omstændigheder). Ansvar for udpegelsen af de foranstaltninger, der iværksættes i medfør af artikel 3 i forordningen om stabiliseringsinstrumentet - dvs. "bistand i tilfælde af eksisterende eller begyndende krisesituationer" - ligger hos direktorat A i Kommissionens generaldirektorat for eksterne forbindelser og RELEX-familiens relevante geografiske tjenestegrene; Kommissionens delegationer i tredjelande er ofte også stærkt involveret i dette arbejde. Ansvar for den efterfølgende programgennemførelse og beslutninger i forbindelse hermed ligger hos RELEX/A, medens projektforvaltningen internt i landet ofte varetages af Kommissionens delegationer. Afsnit 2 i denne rapport indeholder en beskrivelse af udviklingen i 2008.

1.2. Foranstaltninger til afhjælpning af tværregionale sikkerhedstrusler af længere varighed, jf. artikel 4, stk. 1 og 2, i stabiliseringsforordningen

Stabiliseringsinstrumentet omfatter også en komponent, der åbner mulighed for foranstaltninger af længere varighed, idet der kan ydes "bistand inden for rammerne af stabile samarbejdsbetingelser".

Kommissionen har i et strategidokument vedrørende stabilitetsinstrumentet i 2007-2013 opstillet en liste over indsatsområder, hvor der kan iværksættes aktioner af længere varighed på grundlag af artikel 4, stk. 1 og 2. Der er for det første tale om støtte til det internationale samfunds bestræbelser på at modvirke spredning af masseødelæggelsesvåben; heri indgår foranstaltninger til forbedring af den reelle kontrol med kemiske, biologiske, radiologiske eller nukleare materialer eller agenser, samt varer med dobbelt anvendelse, og foranstaltninger, der skal anspore våbenforskere til i stedet at anvende deres ekspertise til fredelige formål (53 mio. EUR i tidsrummet 2007-2008). For det andet er der tale om støtte til det verdensomspændende og tværregionale arbejde på at afhjælpe de trusler, som ulovlig handel, terrorisme og organiseret kriminalitet indebærer (19 mio. EUR i tidsrummet 2007-2008).

Hertil kommer to andre indsatsområder, hvor der kan iværksættes foranstaltninger på grundlag af artikel 4, stk. 1: trusler mod vigtige infrastrukturer og mod søfartsruter af vigtig betydning potentielt for flere lande. Der er tale om to nye indsatsområder, og udformningen af specifikke programmer med henblik herpå kræver et større forberedende arbejde. Kommissionen har inkluderet disse indsatsområder i det vejledende program for 2009-2011.

henhørende under henholdsvis artikel 4, stk. 1, artikel 4, stk. 2, og artikel 4, stk. 3, hvilket repræsenterer et beløb på maksimalt 557 mio. EUR. Dette betyder, at mindst 73 % af det samlede beløb kan henføres under artikel 3 (krisesituationer). Efter afstemningen af budgettet i november 2008, hvorved der overførtes 240 mio. EUR fra budgetpost 19.0601 til fødevarefaciliteten, blev det disponible kriseresponsbeløb imidlertid nedsat til mellem 1,27 og 1,29 mia. EUR for tidsrummet 2007-2013, hvor det oprindeligt havde været på 1,49 mia. EUR.

Udarbejdelsen af programmer for denne komponent varetages af RELEX, medens AIDCO (EuropeAid Co-operation Office) er direkte ansvarlig for forvaltningen. Afsnit 4 i denne rapport indeholder en beskrivelse af udviklingen inden for denne komponent i 2008.

1.3. Kapacitetsopbygning i perioden før og efter en krise, jf. artikel 4, stk. 3, i forordningen om stabilitetsinstrumentet (kriseberedskab)

I tidsrummet 2007-2008 blev der opstillet programmer og indgået forpligtelse for 15 mio. EUR under denne komponent, dvs. 7 mio. EUR i 2007 og 8 mio. EUR i 2008. Afsnit 3 i rapporten indeholder en beskrivelse af udviklingen i 2008 i denne komponent, der varetages centralt af RELEX/A.

2. KRISERESPONS UNDER STABILITETSINSTRUMENTET (ARTIKEL 3, BUDGETPOST 19.06.01)

2.1. Stabilitetsinstrumentet - en del af EU's bredere kriserespons

Hvis Den Europæiske Union skal kunne spille en større rolle som udenrigs- og sikkerhedspolitisk aktør, må den have den fornødne kapacitet til at kunne gribe ind i tilfælde af krisesituationer i tredjelande og hjælpe disse lande til at retablere en bæredygtig udvikling. Hvis EU's muligheder for at gribe ind i kriser på verdensplan skal forbedres, er det ikke nok blot at styrke de forskellige redskaber, som EU kan gøre brug af (civile såvel som militære kriseafhjælpningsordninger, diplomatiske forbindelser, samt samarbejds- og handelspolitik), man må også sikre, at disse redskaber trækker på samme hammel i realiseringen af målsætningerne i de pågældende landes og regioners strategier for fred, stabilitet og bæredygtig udvikling. Stabilitetsinstrumentet er et vigtigt nyt våben i Fællesskabets arsenal af redskaber, der kan sættes ind i tilfælde af krisesituationer: disse fællesskabsordninger, EU's fællesaktioner under FUSP/ESDP og øremærkede budgetter under andre geografiske fællesskabsinstrumenter udgør kernen i EU's kriseresponskapacitet.

2.2. Udformning og vedtagelse af kriseresponsprogrammer under stabilitetsinstrumentet

Kriseresponsprogrammer under stabilitetsinstrumentet kan ifølge deres art ikke planlægges på forhånd. De tilrettelægges netop som en respons på en eksisterende eller opstående krise, hvor der ikke kan ydes hjælp hurtigt nok inden for rammerne af EF's andre finansielle ordninger; i dette forbindelse tages der hensyn til EU's tværgående og geografiske målsætninger og indsatsområder. Der iværksættes kun foranstaltninger, hvis de kompletterer og indebærer positive samspilsvirkninger med Fællesskabets geografiske foranstaltninger og instrumenter. Typisk vil stabilitetsinstrumentet blive bragt i anvendelse, når der foreligger en større politisk krise eller naturkatastrofe, når der kortvarigt er en chance for at foregribe en krise eller mulighed for at fremme løsningen af en konflikt, eller når der er behov for skabe sikre forhold omkring formidlingen af EF-bistand.

Hvor der er iværksat stabilitetsinstrumentsforanstaltninger som respons på politiske kriser, er de i visse tilfælde blevet tilrettelagt og implementeret

parallelt med FUSP/ESFP-missioner; dette har senest været tilfældet i Georgien, hvor man efter august-konflikten som led i kriseresponsen ydede hurtig støtte på 15 mio. EUR til mere end 30 000 indenlandske flygtninge og til rydning af ueksploderet skyts, parallelt med EU's observationsmission i Georgien. Et andet eksempel på et perfekt samspil mellem stabilitetsinstrumentet, FUSP, de geografiske instrumenter og udviklingssamarbejdsstrategierne, har man i Tchad og Den Centralafrikanske Republik, hvor stabilitetsinstrumentet - sideløbende med EUFOR-missionen og til støtte for denne - bidrog med 15 mio. EUR til MINURCAT-politiprogrammet for beskyttelse af flygtningelejre og folketællingen i Tchad, samt 6,5 mio. EUR til reform af sikkerhedsvæsenet i Den Centralafrikanske Republik. Samtidig hermed indebærer samarbejdet under B-budgettet i 9. EUF, at der ydes finansiering til et *ledsageprogram til stabiliseringsarbejdet* (13 mio. EUR); formålet med dette er at skabe sådanne vilkår (fødevarerikthed, genopbygning af sociale infrastrukturer, genindførelse af lov og orden, samt mæglingsordninger), at indenlandske flygtninge kan vende tilbage til deres hjemby. Under 10. EUF er der afsat 25 mio. EUR til opfølgende foranstaltninger såsom reform af retsvæsenet, samt yderligere bistand til anden fase af MINURCAT.

Godkendelsesproceduren i stabilitetsinstrumentet er udformet således, at man med øjeblikkelig virkning kan vedtage kriseresponsprogrammer på op til 20 mio. EUR. Det bør dog nævnes, at aktionerne under dette instrument forudsætter politisk opbakning og ikke bare kan iværksættes uden videre; det kræver tid at gennemføre den nødvendige politisk konsultation inden for EU, med landets myndigheder og med andre internationale aktører.

2.3. Kriseresponsprogrammer vedtaget under stabilitetsinstrumentet i løbet af 2008

2.3.1. Budgetgennemførelse

For så vidt angår **forpligtelsesbevillingerne** voksede budgettet for kriserespons og -beredskab (19.0601) med mere end en tredjedel, fra 100 mio. EUR i 2007 til 136,871 mio. EUR i 2008. Af dette beløb gik **128,87 mio. EUR til kriserespons². Forpligtelsessatsen var ved årets slutning 100 %³.** Endnu et bevis på, at der har været en kraftig forbedring i den rettidige implementering af kriseresponsen, er at finde i den omstændighed, at der allerede er indgået kontrakter for **75 % af disse forpligtelsesbevillinger (96 mio. EUR)**, hvor dette tal lå på 45 % i 2007.

Den oprindelige betalingsbevilling, der var på 70 mio. EUR i 2008-budgettet (budgetpost 19.0601), viste sig i årets løb at være utilstrækkelig. Man anmodede derfor om at få overført yderligere 37 mio. EUR i betalingsbevillinger. **Det endelige udbetalte beløb er på 92 mio. EUR, hvilket næsten er en tredobling i forhold til betalingsniveauet i 2007.** I procentpoint repræsenterer dette beløb 85 % af de samlede bevillinger i 2008 (inklusive ekstrabeløbet); dette er højere end udbetalingsatsen i 2007, der var på 68 %.

² For restbeløbet på 8 mio. EUR blev der indgået forpligtelser med henblik på foranstaltninger under artikel 4.3 (krisebereidskab), se nedenfor.

³ Der blev indgået forpligtelser for det fulde C1-bevillingsbeløb på 135,871 mio. EUR på budgetpost 19.0601. Der blev indgået forpligtelser for 236 868,50 EUR af C4-bevillingerne.

2.3.2. *Programmer vedtaget i 2008*

I stabilitetsinstrumentets andet år har man igen finansieret en lang række kriseresponsprojekter; dette er sket ved vedtagelse af ekstraordinære bistandsforanstaltninger på basis af stabilitetsforordningen. Alt i alt blev der i 2008 vedtaget - og indgået forpligtelser på grundlag af - **26 finansieringsbeslutninger**, omfattende 2 nye stabiliseringsinstrumentsfaciliteter og **16 aktioner baseret på sådanne faciliteter**. En samlet liste over alle finansieringsbeslutninger, der blev vedtaget i 2008 på basis af 19.0601, kan konsulteres i bilagene til rapporten.

Af **vigtige kriseresponsaktioner i 2008** kan nævnes bistand til løsning af konflikten i **Den Demokratiske Republik Congo (10 mio. EUR)**, støtte til den skrøbelige fredsproces og omlægning i **Nepal (5,95 mio. EUR)**, konfliktopfølgingsstøtte til **indenlandske flygtninge i Georgien (15 mio. EUR)**, fortsat støtte til **fredskonsolidering i Kosovo (14,2 mio. EUR)** i den vanskelige overgangsperiode efter landets uafhængighedserklæring og lanceringen af EU's EULEX-mission, samt et større genopretningsprogram i **Bangladesh efter SIDR-orkanens omfattende ødelæggelser (13 mio. EUR)** og tillægsstøtte til **forberedelsen af 2009-valgene som led i den skrøbelige forsoningsproces i Libanon (4 mio. EUR)**. Hertil kommer vedtagelsen af to nye faciliteter til støtte for foranstaltninger af mindre omfang og hasteaktioner i forbindelse med retlige overgangsforanstaltninger og internationale domstole (12 mio. EUR), samt mægling og forsoning (5,5 mio. EUR).

To år efter lanceringen er stabilitetsinstrumentets kriseresponskomponent nu etableret som et yderst nyttigt EU-kriseafhjælpningsredskab. Med hensyn til den geografiske fordeling blev der i **2007 og 2008 indgået forpligtelser for 220 mio. EUR med henblik på 59 aktioner rundt om i hele verden**.

Størsteparten af denne støtte er gennem de seneste to år blevet ydet i **Afrika (29 %**, til Den Demokratiske Republik Congo, Den Centralafrikanske Republik, Tchad og Somalia), **Asien (19 %**, i første række til Afghanistan, Sri Lanka, Nepal, det sydlige Thailand, Aceh, Øst-Timor), **Mellemøsten (12 %**, til Libanon, Palæstina, irakiske flygtninge i Syrien), **Kosovo (24 mio. EUR)** og **Georgien (17 mio. EUR)**.

Temamæssigt dækker de vedtagne foranstaltninger en bred vifte af problemer, men tager i første række sigte på at dække de specifikke behov i forbindelse med de enkelte konflikter og perioden herefter: hurtig rådgivning med henblik på at tilrettelægge og kick-starte en reform af sikkerhedsvæsenet efter konflikten (Den Demokratiske Republik Congo, Den Centralafrikanske Republik, Guinea Bissau, Libanon, Palæstina og Øst-Timor), foranstaltninger i områder, hvortil der er udsendt ESDP-missioner (Georgien, Kosovo, Den Demokratiske Republik Congo, Afghanistan, Tchad og Palæstina), støtte til regionale fredsskabende foranstaltninger (AU-AMISOM i Somalia, og AU-UN mægling i Darfur), støtte til foranstaltninger med henblik på fremme af retsstatsprincippet og retlige overgangsforanstaltninger (Afghanistan, Kirgisistan, Colombia, Haiti, Sierra Leone og Salomonøerne), støtte til midlertidige administrationer (ICO Kosovo), konfliktløsning og forsoning (Sri Lanka, Thailand, Colombia, Uganda, Zimbabwe, Peru, Palæstina, Burma, Nepal), programmer for genopbygning og vurdering af behovene efter konflikter og katastrofer (Bangladesh, Nicaragua, Libanon og Peru), støtte til flygtningegrupper (Libanon og Syrien) og sikring af, at ressourcer ikke bruges til finansiering af konflikter (specifikt instrument).

2.4. Faciliteter under stabiliseringsinstrumentet: Første og anden politiske rådgivnings- og mæglingsfacilitet (PAMF), faciliteten for konfliktressourcer samt faciliteten for retlige overgangsordninger

På baggrund af de positive erfaringer med den tidligere nævnte beredskabsordning har man dækket visse vigtige temaområder inden for kriseresponsen - i første række områder, der kræver en øjeblikkelig lancering af mindre aktioner - ved hjælp af finansieringsbeslutninger om vedtagelse af faciliteter inden for rammerne af stabiliseringsinstrumentet. Der er tale om politisk rådgivning og mægling, konfliktressourcer og retsopgør (efter konflikter). Med disse faciliteter kan målrettede hasteforanstaltninger af mindre omfang finansieres på subdelegationsniveau, uden at det er nødvendigt at vedtage individuelle finansieringsbeslutninger.

Ved udgangen af 2008 var midlerne på **faciliteter, der blev vedtaget i 2007** om *politisk rådgivning og mægling (PAMF, 10 mio. EUR)* og *konfliktressourcer (CRF, 2 mio. EUR)*, blevet udnyttet fuldt ud, og der var indgået kontrakter for det fulde beløb. Under PAMF blev der vedtaget 5 aktioner i 2007 og 12 i 2008. Heri indgår øjeblikkelig politisk hasterådgivning og ekspertise i Guinea-Bissau, Armenien, Georgien, Libanon, Sri Lanka og Myanmar og andre kriseområder, samt finansiering af kriseopfølgende behovsvurderinger organiseret sammen med FN og Verdensbanken i Bangladesh, Myanmar, Haiti og Ukraine. Under CRF blev der i alt finansieret 5 aktioner til bekæmpelse af ulovlig diamantudvinding og -handel som led i Kimberley-processen samt ulovlig udnyttelse af andre naturressourcer.

I 2008 vedtog man en ny facilitet med sigte på retlige overgangsordninger; herigennem ydes der 12 mio. EUR i hurtig og målrettet bistand til internationale domstole og tiltag med henblik på iværksættelse af retlige overgangsordninger. Varetagelsen ligger hos de internationale og regionale organisationer, statslige og ikke-statslige aktører og/eller de specifikke domstole og sandhedskommissioner. Der blev indgået kontrakt om den første aktion i 2008; der blev ydet et hastefinansieringsbeløb på 2,5 mio. EUR til den internationale domstol, der skal tage stilling til Charles Taylors krigsforbrydelser i Sierra Leone. Der blev bevilget et yderligere beløb på 5,5 mio. EUR med henblik på en beslutning om en ny PAMF-aktion i december 2008.

2.5. Kriseresponsprogrammer vedtaget i 2007

Der blev indgået forpligtelser for så godt som alle 2007-bevillinger (97 %) under kriseresponsen. Udbetalingerne andrager 65 %. Projekterne løber sædvanligvis mellem ét og halvandet år, og de fleste 2007-foranstaltninger er således stadig under gennemførelse; der kan dog allerede konstateres resultater. Et vist antal foranstaltninger er afsluttet, bl.a. justitsreformprojektet i Afghanistan. Nærmere oplysninger om afviklingen af projekterne og virkningerne på 2007-foranstaltningerne kan hentes i bilagene.

2.6. Kommissionsdelegationernes rolle

EF-delegationerne i de støttemodtagende lande fører nøje og regelmæssigt tilsyn med, hvordan programmerne under stabiliseringsinstrumentet gennemføres. I mange tilfælde er det delegationerne, der sender projektforslag til Kommissionen i

Bruxelles; delegationerne er direkte ansvarlige for gennemførelsen af de vedtagne bistandsprogrammer.

Som i 2007 blev de fleste projekter - 21 ud af 26 finansieringsbeslutninger og tre aktioner under stabiliseringsinstrumentet - overdraget til delegationernes implementering i de pågældende lande. I 2008 undertegnede delegationerne således 40 kontrakter (19.0601). I alt er der siden 2007 blevet uddelegeret 40 kriseresponsaktioner til 27 kommissionsdelegationer (180 mio. EUR). På denne måde kan man ikke blot forhandle om og indgå kontrakter med lokale organisationer, men man kan i givet fald også hurtigt foretage justeringer, og samtidig føre nøje tilsyn med projekternes gennemførelse i felten.

2.7. Erfaringer

Kriseresponskomponenten i stabiliseringsinstrumentet fungerer fortsat efter formålet og opfylder målsætningerne i forordningen. Der blev indgået forpligtelser for hele 2008-kriseresponsbudgettet. Takket være en formålstjenlig og hurtigt reagerende organisatorisk struktur har RELEX-familien kunnet sikre en hurtig programopstilling og -vedtagelse. De vedtagne programmer har bidraget til det arbejde, der gennemføres til afhjælpning af kriser rundt om i verden, og har fungeret som et nyttigt - og undertiden udslagsgivende - supplement til EU's andre kriseresponsforanstaltninger, bl.a. i Georgien, Kosovo, Tchad og Den Centralafrikanske Republik.

Kommissionen ønsker et mere detaljeret billede af, hvilke resultater stabiliseringsinstrumentets kriseresponskomponent har haft i henseende til virkninger, gennemslagskraft, effektivitet, bæredygtighed mv., og planlægger derfor en gennemgribende programevaluering i 2009 med udgangspunkt i de foranstaltninger, der er vedtaget i 2007 og 2008, for så vidt som de er fremskredne nok til, at der kan foretages en analyse. Parlamentet og Rådet vil få tilsendt resultatet af den endelige evaluering.

3. KRISEBEREDSKABSKOMPONENTEN (ARTIKEL 4.3, BUDGETPOST 19.06.01)

Hvad angår stabiliseringsinstrumentets krisereberedskabskomponent blev der i 2008 gjort yderligere fremskridt i arbejdet på at konsolidere fredsopbygningspartnerskabet; det har til formål at mobilisere og konsolidere civil ekspertise til fredsopbygningsarbejde. Partnerskabet tager sigte på at styrke partnernes kapacitet til hurtigt at gribe ind i tilfælde af krise og henvender sig til civilsamfundsorganisationerne og tænketanke samt til internationale og regionale organisationer og agenturer i EU's medlemsstater.

Den samlede finansielle rammebevilling, hvorom der blev indgået forpligtelser i 2007 og 2008, blev brugt i 2008, og de komponenter og målsætninger, der indgik i de forskellige årlige aktionsprogrammer, blev implementeret.

Det kan i denne forbindelse nævnes, at der som led i fredsopbygningspartnerskabet blev offentliggjort to udbud med sigte på civilsamfundsorganisationerne, nærmere betegnet et udbud til styrkelse af kapacitetsopbygningen og første fase af et udbud med sigte på tilrettelæggelsen af rundbordskonferencer. Under

kapacitetsopbygningsudbuddet blev der godkendt en række forslag, der repræsenterer en blanding af tværgående, tværregionale og krisespecifikke kapacitetsopbygningsaktioner med god geografisk dækning (EU's nabolande, Afrika, Asien, Vestindien osv.). Som led rundbordskonferenceudbuddet blev der godkendt forskellige såvel tværgående som krisespecifikke forslag; dette arbejde er i første række fokuseret på EU's nabolande.

Inden for rammerne af samarbejdet med de internationale organisationer omkring varsling og hurtig genopbygning blev der ydet direkte tilskud til Den Afrikanske Union (støtte til dennes kontinentomspændende varslingsystem), FN's udviklingsprogram (samarbejde omkring bedømmelser efter konflikter/katastrofer, og om naturressourcer og konflikter) og EU-staternes uddannelsesagenturer i forbindelse med forberedelsen af civile stabiliseringsmissioner.

Dialogen med civilsamfundsorganisationerne blev yderligere udbygget i årets løb: der blev afholdt en række konsultationsmøder (i februar, juni og oktober) og fredsopbygningspartnerskabets netportal blev anvendt som kommunikationskanal for kontakten til deltagerne i partnerskabet.

For så vidt angår fredsopbygningsinitiativet (det tidligere konfliktforebyggelsesnet) - som nu gradvist integreres i stabiliseringsinstrumentet - skal det nævnes, at de ti civilsamfundsorganisationer, der deltager i denne aktion, har fokuseret deres indsats omkring arbejdet på at integrere partnernes supplerende ekspertise på tre områder: mægling; regionalt miljøsamarbejde, økonomi og naturressourcer; sikkerhed; demokratisering og retlige overgangsforanstaltninger; ligestilling; samt kapacitetsopbygning og faglig uddannelse. Inden for disse områder koncentrerer arbejdet om at udnytte denne ekspertise til fremme af konfliktforebyggelse og fredsopbygningspolitik og -praksis.

4. STABILISERINGSINSTRUMENTETS LANGSIGTEDE KOMPONENT (ARITKEL 4.1 OG 4.2, BUDGETPOST 19.0602 OG 19.0603)

Med udgangspunkt i strategidokumentet for 2007-2011 og det vejledende program for 2007-2008 har man i 2008 gennemført følgende:

4.1. 19.060301 - Tværregionale aktioner på områderne organiseret kriminalitet, ulovlig handel, beskyttelse af kritiske infrastrukturer og trusler mod folkesundheden samt bekæmpelse af terrorisme. 19.060203 - Fællesskabspolitik til bekæmpelse af udbredelsen af lette våben

Der blev indgået kontrakter for samtlige aktiviteter under den årlige handlingsplan for 2007 (9 mio. EUR). Den årlige handlingsplan for 2008 blev vedtaget i november 2008 (13,3 mio. EUR). Herigennem ydes der yderligere støtte til ekspertstøttefaciliteten og bekæmpelse af smugling til og fra Afghanistan, bekæmpelse af ulovlig oplagring og handel med skydevåben, bekæmpelse af organiseret kriminalitet og terrorisme i Afrika, samt forebyggelse af omdirigering af kemiske prækursorer i den latinamerikanske og vestindiske region.

Ekspertstøttefaciliteten, hvis formål er at mobilisere eksperter med høj profil i arbejdet på at indkredse og tilrettelægge foranstaltninger på områder med

tværregionale sikkerhedstrusler, blev etableret i 2008. Efter et udbud i medlemsstaterne blev der indgået fem kontrakter med EU-statskonsortier under ledelse af agenturer og en aftale om specifik teknisk bistand med Kommissionens Fælles Forskningscenter. Herudover blev der organiseret fem workshops og missioner i mere end 40 lande.

I december 2008 undertegnede GTZ et større projekt (bekæmpelse af smugling til og fra Afghanistan) på vegne af et konsortium, der omfatter EU-staterne, UNODC og Interpol; der er tale om 1. og 2. fase, med et budget på 9,5 mio. EUR. I december 2008 undertegnede UNODC PRELAC-projektet (bekæmpelse af smugling af kemiske prækursorer i Latinamerika og Vestindien); iværksættelsen heraf indledes i første kvartal af 2009. Et projekt til bekæmpelse af ulovlig oplagring og handel med skydevåben i Mellemamerika og naboregioner blev undertegnet som led i en separat særforanstaltning vedtaget i december 2008.

Det første projekt, der blev vedtaget under den årlige handlingsplan for 2007, startede i begyndelsen af 2009 og gennemløber nu den indledende implementeringsfase; der vil således først foreligge resultater i 2010.

4.2. 19.0602 - Aktioner inden for risikoreduktion og -beredskab i forbindelse med kemiske, nukleare og biologiske materialer eller agenser

Det årlige handlingsprogram for 2008 blev vedtaget i december 2008 med et budget på 23,5 mio. EUR⁴. Via ISTC/STCU (International Science and Technology Centre in Moscow / Science and Technology Centre in Ukraine in Kiev) ydes der støtte til alternative beskæftigelsesmuligheder for tidligere våbenspecialister og -ingeniører) med henblik på styrkelse af deres civile kvalifikationer, udveksling af oplysninger i bekæmpelsen af ulovlig handel med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare materialer, styrkelse af eksportkontrollen med varer med dobbelt anvendelsesformål og forbedring af beredskabet mod biologiske trusler. Se bilaget for nærmere oplysninger.

Der blev indgået kontrakter for samtlige aktiviteter, der indgik i den årlige handlingsplan for 2007 under artikel 4.2; alle kontrakter startede i 2008. Da de første kontrakter først blev indledt for nogle få måneder siden, har man endnu ikke foretaget nogen evaluering. Det forventes at man vil kunne gennemføre evalueringer og en revision i 2010.

De fleste af de felter, der henhører under artikel 4.2, var af historiske årsager fokuseret på det tidligere Sovjetunionen - dette var også tilfældet med den årlige handlingsplan for 2007/2008 - men man er nu gået i gang med en udvidelse af det geografiske støtteområde. Nye regioner/lande modtager via stabiliseringsinstrumentet støtte til arbejdet på at sikre en bedre eksportkontrol og forebyggelse af ulovlig handel med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare materialer: fem lande på Vestbalkan, Albanien, Tyrkiet, Marokko, Tunesien, Egypten, De Forenede Arabiske Emirater, Kina og Thailand. Sonderende ekspertbesøg, der blev gennemført som led i ekspertstøttefaciliteten, viste, at landene

⁴ Den oprindelige samlede 2008-bevilling på budgetpost 19.060201 var på 27 mio. EUR, hvoraf 1,5 mio. EUR blev overført til budgetpost 19.080103 for Georgien, og 2 mio. EUR til ekspertstøttefaciliteten indgår i det årlige handlingsprogram for 2008 under artikel 4.1.

i det sydøstlige Asien, Mellemøsten og dele af Afrika har behov for kapacitetsforbedring. Nævnte lande vil fremover blive inddraget i støtteformidlingen under artikel 4.2.

5. KONKLUSION

Stabilitetsinstrumentet er i løbet af det andet år etableret som et yderst nyttigt redskab i Fællesskabets arsenal af krisebekæmpelsesvåben.

Stabilitetsinstrumentet udgør sammen med andre relevante fællesskabsordninger en vigtig del af EU's helhedsorienterede kriseafhjælpningspolitik, der har vundet mere og mere indpas både i EU og på globalt plan; dette fremgik klart af sidste års rapport om EU's sikkerhedsstrategi.

Kommissionen har takket være et godt samarbejde med medlemsstaterne, Europa-Parlamentet og Rådets sekretariat været i stand til at tilrettelægge både kort- og langfristede programmer som respons på fundamentale behov.

Det er vigtigt, at stabiliseringsinstrumentet fortsat tilføres rigelige midler, da behovet for foranstaltninger på grundlag af denne ordning er stadigt voksende.